

Ηράκλειο: 08/03/10

Αρ.Πρωτ.: 676

ΠΡΟΣ: 1. κ. Τίνα Μπιρμπίλη
Υπουργό Π. ΚΑ
2. κ. Μ. Καρχιμάκη
Υφυπ. Αγρ. Ανάπ. & Τ.

ΚΟΙΝ: 1. κ. Αθ. Καρούντζο,
Γ.Γ. Περιφέρειας Κρήτης
2. Βουλευτές Κρήτης
3. Νομάρχες Κρήτης
4. Γεωτ. Υπηρεσίες Κρήτης
5. Γεωτ. Συλλόγους Κρήτης
6. Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
7. Παραρτήματα ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΘΕΜΑ: Το σκαθάρι των φοινίκων και η πρόταση του ΓΕΩΤΕΕ.

Κυρία Υπουργέ
Κύριε Υφυπουργέ

Η Κρήτη στο σύνολό της βρίσκεται μπροστά σε μια τραγική κατάσταση, εξ αιτίας της δράσης του ρυγχωτού σκαθαριού των φοινίκων και της παρατηρούμενης αδυναμίας των φορέων της για την ενδεδειγμένη αντίδραση. Δεκάδες χιλιάδες ευρώ σπαταλούνται (σε 250.000 € ανέρχονται μόνο τα γνωστά ποσά που έχουν δαπανηθεί από διάφορους φορείς, ενώ είναι άγνωστο το ποσό που καταβάλλουν καθημερινά οι ιδιώτες), προτάσεις για διάφορα «ματζούνια» προβάλλονται, παραεμπόριο αναπτύσσεται, τόνοι εντομοκτόνων διαφόρων κατηγοριών και επικινδυνότητας πέφτουν με τους κουβάδες στις κορυφές ή στις ρίζες των φοινικοειδών, μολύνοντας το περιβάλλον και βάζοντας σε κίνδυνο και ανθρώπινες ζωές.

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο αυτόβουλα επεξεργάστηκε και κατέθεσε ολοκληρωμένη πρόταση διαχείρισης του εντόμου τον περασμένο Δεκέμβριο, επικαιροποιώντας τις προτάσεις που είχαν κατατεθεί από ομάδα εργασίας που συγκρότησε η Περιφέρεια Κρήτης τον Ιανουάριο του 2009. Στην επεξεργασία αυτή, κλήθηκαν να συμμετάσχουν όλοι οι γεωτεχνικοί επιστήμονες του νησιού (και όχι μόνο), που στον έναν ή τον άλλο βαθμό σχετιζόταν με το συγκεκριμένο ζήτημα. Για το λόγο αυτό, μέσα από την πρόταση του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου εκφράζεται ενιαία η γεωτεχνική επιστημονική κοινότητα της Κρήτης.

Πολύ γρήγορα μετά την υποβολή της πρότασης ενημερωθήκαμε για την απόφαση σας, με την οποία εγκρίθηκε χρηματοδότηση ύψους 400.000 €, διαβάσαμε στον τύπο σχετική ανακοίνωση και ενημερωθήκαμε από τον Γ.Γ.

της Περιφέρειας Κρήτης από τις πρώτες μέρες του έτους, να είμαστε έτοιμοι, για επικείμενη σύσκεψη στη Περιφέρεια με αντικείμενο την αντιμετώπιση της απειλής από το σκαθάρι.

Η σύσκεψη πραγματοποιήθηκε τελικά στις 5/03/2010 στη Περιφέρεια Κρήτης υπό την προεδρία του Γ.Γ. κ. Θανάση Καρούντζου, με την παρουσία των τριών εκ των τεσσάρων Νομαρχών της Κρήτης (Ηρακλείου κ. Σχοιναράκη, Λασιθίου κ. Αναστασάκη και Ρεθύμνου κ. Παπαδάκη), του Αντινομάρχη Ηρακλείου κ. Σπυριδάκη, του ΓΕΩΤ.Ε.Ε./π.Κρήτης, του ΕΘΙΑΓΕ, του ΤΕΙ Κρήτης και όλων των σχετιζομένων με το αντικείμενο περιφερειακών και Νομαρχιακών υπηρεσιών. Στη σύσκεψη αναγνωρίστηκε από όλους ως αδήριτη η ανάγκη να αντιμετωπιστεί η απειλή από το σκαθάρι σε παγκρήτιο επίπεδο. Κατά την άποψη μάλιστα του ΓΕΩΤΕΕ/π.Κρήτης κάθε μεμονωμένη ή αποσπασματική δράση είναι αναποτελεσματική και ενέχει σοβαρό κίνδυνο άδικης σπατάλης εφ' όσον χρηματοδοτηθεί. Για το σκοπό αυτό ορίστηκαν οι Δ/νσεις Δασών και Αγροτικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης ως συντονιστικές του όλου προγράμματος, συγκροτήθηκε επιστημονική ομάδα και αποφασίστηκε να ζητηθεί συμπληρωματική πίστωση ύψους 500.000 € για την κάλυψη όλου του πιθανού κόστους (η πρόταση του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. / Παρ. Κρήτης έχει ενδεικτικό κόστος 900.000 € (Σχετική επίσημη ενημέρωση θα λάβετε από την Περιφέρεια Κρήτης – αν δεν την έχετε λάβει ήδη).

Η Δ.Ε. του ΓΕΩΤ.Ε.Ε./π.Κρήτης θεωρεί ότι με τις αποφάσεις αυτές τίθενται οι βάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος, ώστε να αντιστραφεί η ζοφερή εικόνα που περιγράφεται στην πρώτη παράγραφο της παρούσας επιστολής. Η τελική επιτυχία όμως της όλης προσπάθειας, προϋποθέτει την υιοθέτηση και στήριξη εκ μέρους και της κεντρικής πολιτικής ηγεσίας των αποφάσεων όλων των αρμοδίων φορέων της Κρήτης, όπως αυτές διατυπώθηκαν στη σύσκεψη και στη βάση της πρότασης της επιστημονικής κοινότητας. Για το λόγο αυτό σας διαβιβάζουμε ξανά την πρόταση του Επιμελητηρίου μας και παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες.

Τονίζουμε ότι η πρόταση του Επιμελητηρίου δεν είναι μελέτη εφαρμογής. Δεν θα μπορούσε άλλωστε να είναι τέτοια. Περιλαμβάνει όμως και περιγράφει με πληρότητα, όλες τις απαραίτητες δράσεις και τα αναγκαία μέτρα για τη διαχείριση του προβλήματος. Οι απαραίτητες ενέργειες για την εφαρμογή αυτών των δράσεων μπορούν να εξειδικευτούν από τις υπηρεσίες που θα συντονίσουν το όλο πρόγραμμα, στη βάση της κείμενης νομοθεσίας και πρακτικής και με τη στήριξη της επιστημονικής ομάδας που ορίστηκε στη σύσκεψη.

Τέλος η Δ.Ε. του Παραρτήματος Κρήτης του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου δηλώνει προς κάθε κατεύθυνση, πως δεν διεκδικεί για το Επιμελητήριο ούτε ένα ευρώ από τη χρηματοδότηση του προγράμματος. Μοναδική φιλοδοξία της Δ.Ε. είναι η αντιμετώπιση της απειλής από τα σκαθάρι και η διάσωση πρωτίστως όλων των συστάδων του ενδημικού φοίνικα του Θεόφραστου (Βάι, Μονή Πρέβελη, Αγ. Νικήτας κ.α.) αλλά και των άλλων φοινικοειδών της Κρήτης.

Για τη ΔΕ

**Ο Πρόεδρος
Κώστας Καμπιτάκης**

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ - ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

"ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΡΥΓΧΩΤΟΥ ΣΚΑΘΑΡΙΟΥ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΟΕΙΔΩΝ, *RHYNCHOPHORUS FERRUGINEUS*, ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ"

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πορεία εξάπλωσης του κόκκινου ρυγχωτού σκαθαριού των φοινικοειδών, *Rhynchophorus ferrugineus*, (RPW) τα τελευταία τρία χρόνια είναι εκθετική. Η εφαρμογή αποσπασματικών μέτρων και μεμονωμένες προσπάθειες δεν αποδείχτηκαν αποτελεσματικές. Ο κίνδυνος προσβολής του ντόπιου φοίνικα, *Phoenix Theophrasti*, στις εννιά (9) προστατευόμενες περιοχές της Κρήτης είναι εν δυνάμει υπαρκτός. Ήδη μάλιστα εντοπίστηκαν οι πρώτες προσβολές στο είδος αυτό. Οι περιοχές του ενδημικού φοίνικα αποτελούν πολύτιμο στοιχείο της περιβαλλοντικής ταυτότητας του νησιού και σημαντική βάση της τουριστικής ανάπτυξης της Κρήτης. Από την άλλη πλευρά η καταστροφή ενός σημαντικού φυτικού κεφαλαίου των φοινικοειδών σε δημόσιους χώρους (πάρκα, δενδροστοιχίες κ.α.) και ιδιωτικούς χώρους (ξενοδοχεία, κήποι κατοικιών και επιχειρήσεων) βλάπτει το τουριστικό προϊόν, που αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης σημαντικού μέρους του πληθυσμού της Κρήτης. Μειώνει παράλληλα την αισθητική αξία των χώρων πρασίνου του νησιού μας, ενώ είναι πολύ σημαντική η οικονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται η απομάκρυνση και αντικατάσταση των προσβεβλημένων δέντρων. Υπάρχει και μια άλλη τρίτη πλευρά που αφορά την ανεξέλεγκτη και αναποτελεσματική σε βάθος χρόνου μονομερή χρήση εντομοκτόνων, που επιβαρύνει το περιβάλλον σε μια εποχή εξαιρετικής ευαισθησίας.

Η ιδιαίτερη προτίμηση του σκαθαριού στο είδος *Phoenix Canariensis* (κανάριος φοίνικας), δίδει την ευκαιρία λήψης μέτρων περιορισμού του δυναμικού του πληθυσμού και κατ' επέκταση της μείωσης του κινδύνου προσβολής του *Phoenix Theophrasti* στις προστατευόμενες περιοχές, αλλά και των άλλων ειδών φοινικοειδών σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους.

2. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Τα προτεινόμενα μέτρα αποτελούν ένα διαχειριστικό σχέδιο που η εφαρμογή του στο σύνολό τους και όχι αποσπασματικά εκτιμάται ότι θα δώσει το επιθυμητό αποτέλεσμα σε βάθος 3-4 χρόνων. Το προτεινόμενο διαχειριστικό σχέδιο υπόκειται σε κεντρική και ενιαία διοικητική διαχείριση για ολόκληρη την Κρήτη.

Προτεραιότητα αποτελεί η άμεση λήψη μέτρων αδρανοποίησης των ήδη προσβεβλημένων φοινικοειδών σε συνδυασμό με την ενημέρωση και την ανάπτυξη πιλοτικά δικτύου μαζικής παγίδευσης.

2.1. Ορισμός της αρμόδιας υπηρεσίας για την Περιφέρεια Κρήτης

Η υπηρεσία που θα επιλεγεί θα είναι και ο Φορέας Υλοποίησης του Προγράμματος για τον περιορισμό της εξάπλωσης του κόκκινου ρυγχωτού σκαθαριού. Η υπηρεσία αυτή θα μελετά, θα προκηρύσσει και θα επιβλέπει τα έργα που θα υλοποιηθούν, θα συντονίζει όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και θα έχει τη γενική επίβλεψη των εργασιών που αναφέρονται στην παράγραφο 2.5. Η υπηρεσία αυτή εκ των πραγμάτων απαιτείται να είναι μια από τις γεωτεχνικές υπηρεσίες που έχουν αναφορά σε όλη την Κρήτη.

Για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας του προγράμματος ορίζεται 5μελής “Ομάδας Συντονισμού και Αναφοράς”, η οποία είναι ανεξάρτητη από το

φορέα υλοποίησης του έργου, αλλά συνεργάζεται στενά μαζί του για το συντονισμό των ενεργειών και την επίβλεψη των εργασιών.

2.2 Καταγραφή της παρούσας κατάστασης – εκτίμηση του κινδύνου εξάπλωσης του εντόμου

1. Αυτή θα υλοποιείται με τη συνεργασία του επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού (που χρειάζεται να ενισχυθεί αναλόγως) των Δήμων, του Περιφερειακού Κέντρου Προστασίας Φυτών & Ποιοτικού Ελέγχου Ηρακλείου, της Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης και της Δασικής Υπηρεσίας κάθε νομού και της Ομάδας Συντονισμού και Αναφοράς. Οι προσβεβλημένοι φοίνικες καταγράφονται μέσω GPS σε κάθε Δήμο και στη συνέχεια ενημερώνεται το Κέντρο Συντονισμού μέσα από το Δικτυακό χώρο ή με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.
2. Δημιουργείται ιστοσελίδα και διαδικτυακό – διαδραστικό σύστημα λήψης αποφάσεων με τη χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS).

2.3 Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση φορέων και κοινού

Η ενημέρωση θα έχει τις παρακάτω κατευθύνσεις:

- A. Ενημέρωση κοινού μέσω των δημοτικών αρχών (λογαριασμοί νερού κλπ), σχολείων, πολιτιστικών συλλόγων και περιβαλλοντικών οργανώσεων για τη σημασία της προσπάθειας, την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των ενδεικνυόμενων μέτρων και ενεργειών σε περίπτωση προβλήματος. Στην ενημερωτική αυτή καμπάνια ιδιαίτερο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο.
- B. Τακτική ενημέρωση των ξενοδόχων και των ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων εν γένει, μέσω των συλλογικών τους οργάνων.
- Γ. Προγραμματισμένες αναφορές μέσω των ΜΜΕ για τον ίδιο σκοπό
- Δ. Προγραμματισμένες εκδηλώσεις σε όλους τους νομούς.

Για το σκοπό αυτό προτείνεται:

α) η έκδοση δυο δισέλιδων εκλαϊκευμένων ενημερωτικών εντύπων που θα πραγματεύονται

- 1) Βιο-οικολογία του εντόμου και αναγνώριση προσβεβλημένων φοινικόδεντρων
- 2) Μέτρα αντιμετώπισης - Οδηγίες

β) η πραγματοποίηση 4 ενημερωτικών εκδηλώσεων εντός του 1^{ου} εξαμήνου του 2010 στις 4 πρωτεύουσες των νομών της Κρήτης

2.4 Συντονισμένα μέτρα περιορισμού της επέκτασης και μείωσης του δυναμικού του πληθυσμού

1. Επισκόπηση για την έγκαιρη διαπίστωση νέων προσβολών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ευρύτερη περιοχή των κυριότερων αθροισμάτων του ντόπιου φοίνικα
2. Αγωγή πρόληψης και καταστολής των προσβολών με έμφαση στην εφαρμογή βιολογικών μεθόδων (εντομοπαθογόνοι νηματώδεις και μύκητες) και με προτεραιότητα στα δέντρα που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή ιστορική αξία

3. Αδρανοποίηση των προσβεβλημένων φοινικοειδών, με σκοπό τη μείωση των πληθυσμών του εντόμου. Προτείνεται η ασφαλής μεταφορά και ταφή σε βάθος τουλάχιστον δύο (2) μέτρων σε επιλεγμένες θέσεις σε χώρους των δήμων. Για όσα δένδρα υπάρχει αντικειμενική αδυναμία κοπής και καταστροφής προτείνεται η εντομοστεγής κάλυψη όλου του προσβεβλημένου τμήματος μετά την αφαίρεση των φύλλων της κόμης με δίχτυ με οπές ≤ 1 χιλ. Προτείνεται η έναρξη της κοπής και ταφής να αρχίσει από τις νέες περιοχές επέκτασης της προσβολής, για να αποφευχθεί η δημιουργία ανεξέλεγκτων εστιών στο εσωτερικό. **Εκτιμάται ότι ο αριθμός των φοινικοδέντρων που χρήζουν άμεσης ενέργειας υπερβαίνει τα 2.000, ενώ η εκτίμηση για τον αριθμό των φοινικοειδών που θα πρέπει να καταστραφούν τα επόμενα 3 έτη, εξαρτάται από την επιτυχή εφαρμογή του προτεινόμενου διαχειριστικού σχεδίου.**
4. Ανάπτυξη δικτύου μαζικής παγίδευσης στις προσβεβλημένες περιοχές και γύρω από αυτές, με ευθύνη της επιστημονικής ομάδας που θα αναλάβει να σχεδιάσει, να επιβλέψει και να αξιολογήσει την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος και με τη συνεργασία των φορέων και ιδιωτών με συγκεκριμένο υπόδειγμα παγίδας και οδηγίες τοποθέτησης. Για τη μαζική παγίδευση θα ζητηθεί άδεια πιλοτικής εφαρμογής για όλη τη Κρήτη από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υ.Α.Α.Τ.) και για όσες περιοχές έχουν πρόβλημα. Η ανάπτυξη του δικτύου θα γίνεται βάσει σχεδίου σε συνεργασία με τον επιστημονικό υπεύθυνο της δράσης καθώς και συστηματική του παρακολούθηση, ενώ οι τύποι των παγίδων και των ελκυστικών που θα χρησιμοποιηθούν θα προέλθουν από αξιολόγηση των παγίδων που ήδη βρίσκονται σε χρήση.
5. Ανανέωση της άδειας της κατ' εξαίρεση χρήσης ορισμένων εντομοκτόνων από την αρμόδια Δ/ση του Υ.Α.Α.Τ., με βάση συγκεκριμένους κανόνες και οδηγίες, είτε για πρόληψη είτε για καταστολή και με γνώμονα τις ελάχιστες επιπτώσεις στο περιβάλλον.
6. Άρση του καθεστώτος της “καραντίνας” για το κόκκινο ρυγχωτό σκαθάρι
7. Απαγόρευση διακίνησης προς την Κρήτη φοινικοειδών με διάμετρο κορμού μεγαλύτερη των 5 εκατοστών. Απαγόρευση διακίνησης φοινικοειδών εντός του νησιού με προέλευση τις μολυσμένες ζώνες. Ελάχιστη απαίτηση η εφαρμογή των μέτρων του Υ.Α.Α.Τ. στους φυτωριούχους που εισάγουν και πουλούν φοίνικες.

2.5 Επίβλεψη της εφαρμογής και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων

1. Συντονισμός των επιστημονικών φορέων που ασχολούνται με το πρόβλημα
2. Περιοδικός έλεγχος στις προστατευόμενες περιοχές
3. Σχεδιασμός και παρακολούθηση δικτύου μαζικής παγίδευσης
4. Παρακολούθηση του πληθυσμιακού δυναμικού
5. Επίβλεψη των εργασιών πρόληψης και καταστολής
6. Βελτίωση μεθόδων παγίδευσης και επέμβασης με οικολογικά αποδεκτά μέσα με άδεια του Υ.Α.Α.Τ.
7. Αξιολόγηση άλλων μεθόδων που εφαρμόζονται για την πρόληψη ανίχνευση και διαχείριση του εντόμου
8. Υποβολή προτάσεων για την αποκατάσταση των καταστροφών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας

3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

1. Καταγραφή παρούσας κατάστασης και εκτίμηση κινδύνου εξάπλωσης εντόμου: **35.000 €**
2. Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση: **10.000 €**
3. Συντονισμένα μέτρα περιορισμού της επέκτασης και μείωσης του δυναμικού του πληθυσμού
3α) Εφαρμογή φυτοπροστατευτικών σκευασμάτων και βιολογικών μεθόδων: **35.000 €**
3β) Καταστροφή προσβεβλημένων δέντρων: **700.000 € (αφορά μόνο τον εκτιμώμενο αριθμό προσβεβλημένων δέντρων αυτή τη χρονική στιγμή)**
4. Επίβλεψη υλοποίησης του προγράμματος - αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων και σχεδιασμός - παρακολούθηση δικτύων μαζικής παγίδευσης: **120.000 €**

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ: 900.000 €

Δεν περιλαμβάνεται:

α) το κόστος των **μέσων μαζικής παγίδευσης**, γιατί δεν μπορεί να εκτιμηθεί ο αναγκαίος αριθμός παγίδων λόγω έλλειψης στοιχείων που αφορούν τις προσβεβλημένες εκτάσεις που θα καλυφθούν (Κόστος κατ' εκτίμηση: 1.2 € ανά παγίδα χωρητικότητας 4.2 λίτρων).

β) το κόστος καταστροφής των προσβεβλημένων δέντρων που θα εμφανιστούν μέχρι να αρχίσει η εφαρμογή του προγράμματος και μετά την αρχική εφαρμογή των μέτρων του προγράμματος

4. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ: 4 ΕΤΗ

Χρονοδιάγραμμα ανά 6μηνο

Φάσεις	1ο	2ο	3ο	4ο	5ο	6ο	7ο	8ο
2.2								
2.2.1.	←							→
2.2.2	←	→						
2.3	←			→				
2.4								
2.4.1	←							→
2.4.2	←							→
2.4.3	←							→
2.4.4		←			→			

Δεκέμβριος 2009
ΓΕΩΤ.Ε.Ε. / Παρ. Κρήτης